

DOMOLJUBNE IN VETERANSKE ORGANIZACIJE IN VOJAŠKA STRATEŠKA REZERVA

Vlada Republike Slovenije je 25. 10. 2012 sprejela Doktrino vojaške strateške rezerve Republike Slovenije, ki opredeljuje povečanje in preoblikovanje vojaških oziroma obrambnih zmogljivosti države v primeru izrazitega poslabšanja v njenem mednarodnem varnostnem okolju. Pri doktrini gre za neke vrste strateški odgovor za t. i. »črni scenarij«. Bolj kot rešitve v dokumentu so pozornosti strokovne javnosti deležna vprašanja povezana z uresničevanjem in pri tem vloga posameznih deležnikov ter njihove priprave.

V zadnjih dveh letih je v povezavi z vprašanjem, kaj in kako izboljšati na področju zagotavljanja rezerv obrambno-vojaškega, varnostnega in zaščitno reševalnega sistema, v strokovni javnosti potekalo več aktivnosti, ki so opozarjale na resnost stanja in nujnost izboljšav. V Državnem svetu Republike

Slovenije je 25. aprila 2016 potekal Nacionalni posvet o vlogi rezerve pri zagotavljanju vzdržljivosti obrambno-varnostnih sistemov Slovenije, ki so ga skupaj z Državnim svetom pripravile Zveza policijskih veteranskih društev Sever (ZPVDS), Zveza slovenskih častnikov (ZSČ) in Zveza veteranov vojne za Slovenijo (ZVVS).

Posvet je bil odprt za širšo strokovno in civilno javnost, udeležilo se ga je več kot osemdeset udeležencev¹. Namen posveta je bil z različnimi predstavitvami in razpravami o rešitvah v slovenskem nacionalno-varnostnem ustroju, s poudarkom na njegovi vzdržljivosti in vlogi rezervnih struktur, opozoriti na izzive, dobre in slabe prakse ter rešitve za prihodnost. Sledila je nadaljnja obravnava teh vprašanj v Državnem svetu². Pripravljeni prispevki, razprave ter sklepi in priporočila Državnega sveta³ so objavljeni v posebnem zborniku, ki je izšel oktobra 2016 pod naslovom Vloga rezerve pri zagotavljanju vzdržljivosti obrambno-varnostnih sistemov.

Letos je v Izobraževalnem centru zaščite in reševanja na Igu 26. oktobra 2017 po-

tekal poseben strokovni Posvet o vojaški strateški rezervi (VSR). Skladno s programom dela KoDVOS za leto 2017 ga je pripravila Zveza slovenskih častnikov. Na posvetu so sodelovali predstavniki sedmih domoljubnih in veteranskih organizacij iz KoDVOS⁴, svetovalec za obrambo pri predsedniku republike in predstavniki Direktorata za obrambne zadeve ter obrambno politiko MORS, GŠSV in Poveljstva sil SV. Sodelujoči so obravnavali aktualna vprašanja uresničevanja koncepta VSR ter vloge domoljubnih in veteranskih organizacij, ki delujejo v javnem interesu na področju obrambe, pri tem pa tudi izkušnje glede zagotavljanja podpore in aktivnosti zvez in društev, s katerimi se krepi domoljubje in obrambna sposobnost Republike Slovenije.

Temeljna ugotovitev na posvetu je bila, da implementacijske aktivnosti pri uresničevanju koncepta VSR in Doktrine VSR (2012) po nacionalnem posvetu o teh vprašanjih v letu 2016 niso bile intenzivne in se spremenile na bolje. Izvedene so sicer prenova koncepta pogodbenih pripadnikov rezervne sestave in koncepta prostovoljnega služenja vojaškega roka ter o tem dopolnjene normativne rešitve. Neuresničeni so tudi predlogi, da se določbe koncepta VSR nadgradijo v koncept zagotavljanja rezerv za obrambno-varnostne in zaščitno-reševalne potrebe Republike Slovenije. Pa tudi, da ideje in zamisli povezane z uvedbo t. i. splošne domovinske obveznosti in možnostmi za

njihovo uresničitev v praksi še niso razjasnjene.

V povezavi z naslovom tega prispevka naj v nadaljevanju izpostavim še nekaj drugih poudarkov na posvetu. Doktrina VSR predvideva prispevek domoljubnih in veteranskih organizacije, tako da si te vsaka na svoj način prizadevajo za ohranjanje članstva ter njihovih znanj in izkušenj (vojaški tabori, študentski tabori in druga različna usposabljanja mladih), ter za pridobivanje mlajše populacije članstva, vendar je to premajhen del potrebnih naprezanj. V ZSČ so leta 2015 oblikovali tudi naloge organizacij v treh fazah: pred začetkom priprav na vzpostavitev VSR, v času priprav za vzpostavitev in ob aktiviranju VSR. Ker pa ni dokončnega nacionalnega implementacijskega načrta in oblikovanih potreb ter zahtev do DVO, so vse navedeno le posamični ali neusklajeni poskusi.

Tako smo v situaciji, ko je bilo veliko narejenega, ne moremo se pa pohvaliti z učinkom. Dobro bi bilo natančno vedeti, kako naj z aktivnostmi v društvih podpremo interes države glede VSR. Poleg tega Zakon o vojaški dolžnosti, ki je »zamrznjen«, trenutno ne omogoča bolj zavzetega dela na področju vzpostavitve VSR. Vprašanje je tudi, zakaj se izvajanje PSVR in aktivnosti za vzpostavitev VSR ne izvajajo tako, kot je bilo zamišljeno. Narobe je, če se po petih ali desetih letih ugotovljajo iste napake in se ne ukrepa.

Zato bi veljalo ugotoviti, ali nam Koncept VSR še ustreza glede na trenutno in bodoče stanje ogroženosti. Iz našega varnostnega okolje je razvidno, da bi morali imeti operativne načrte, iz katerih bi bilo razvidno, kdo, kaj, kdaj, kje in s čem mora narediti.

Izpostavljeno je bilo tudi, da nas sosednja Hrvaška na tem področju prehitava. Evropa nam vsiljuje zelo restriktivno zakonodajo na področju orožja, kar nevladne organizacije in uresničevanje zadev s področja javnega interesa na področju obrambe samo oddaljuje od »zavez« v Doktrini VSR. Večkrat je bilo poudarjeno, da je v družbi treba voditi razprave na nacionalni ravni okrog teh vprašanj, tudi zaradi vpliva na politične avtoritete in odločevalce, da spremenijo svoj odnos do vprašanj obrambne sposobnosti države. Pozitivno je, da naj bi se vsako leto povečala sredstva za vojsko za 30 milijonov evrov, vendar se prevečkrat izpostavlja samo potrebo po vlaganju v opremo, v ljudi pa ne.

K zgornjemu zapisu želim dodati še nekaj misli, ki so izstopale na delu posvetu glede vloge domoljubnih in veteranskih organizacij, s katerimi se krepi domoljubje in obrambna sposobnost Republike Slovenije. Na posvetu je bilo večkrat izpostavljeno spreminjanje dojemanja domoljubja pa tudi dojemanja izobraževanja za varnost v EU in posledično v njenih članicah. Izpostavlja pa se tudi vprašanje, ali politiki sploh hočejo imeti domoljubno ozaveščeno populacijo ljudi. To namreč lahko odločilno vpliva tudi na uresničitev Koncepta VSR.

Dr. Alojz Šteiner

1. Na posvetu so sodelovali predstavniki obrambnega in notranjega ministrstva, vojske in policije, zaščite in reševanja, Gasilska zveza Slovenije, predstavnik iz Urada predsednika republike, ljubljanske univerze ter domoljubne in veteranske organizacije združene v koordinaciji Slovenije (KoDVOS).
2. To je bilo 1. junija 2016 na 73. seji Komisije Državnega sveta za državno ureditev. Zatem pa je 8. junija Državni svet na 41. seji, obravnaval in sprejel zaključke posveta in jih v vednost poslal Vladi Republike Slovenije, Ministrstvu za obrambo in Ministrstvu za notranje zadeve.
3. Oblikovanih je bilo več ugotovitev v analizi stanja ter navedenih 41 predlogov glede poti naprej. Državni svet je ne tej podlagi oblikoval sedem predlogov rešitev.
4. Poleg ZSČ še ZVVS, ZPVDS, ZZB VNOBS, ZDGM, ZDVIS in TIGR Primorske.

